

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Методи обліку та контроль сегетальної
рослинності»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	Спеціальність «Н1 Агрономія».
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Агрономія».
Курс, семестр	3 курс, 5 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4. Загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 16 год., практичних занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік.
Мова(и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології. Кафедра рослинництва
Контактні дані розробника(ів)	Гангур Володимир, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, завідувач кафедри. ауд. 51 (навчальний корпус № 1) e-mail: volodymyr.hanhur@pdau.edu.ua профайл: https://www.pdau.edu.ua/people/gangur-volodymyr-vasylovych
МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ	
Статус навчальної дисципліни	вибіркова фахова навчальна дисципліна
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: Агрометеорологія, Ботаніка.
Компетентності	загальні: 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. спеціальні (фахові, предметні): 5. Здатність оцінювати, інтерпретувати й синтезувати теоретичну інформацію та практичні, виробничі і дослідні дані у галузях сільськогосподарського виробництва.
Програмні результати навчання	9. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності агроценозів із збереженням природного різноманіття. 10. Аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі агрономії.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувачів вищої освіти низки соціальних навичок:

- тайм-менеджмент;
- критичне мислення;
- брати на себе відповідальність і вміння приймати рішення
- адаптивність / вміння працювати в критичних ситуаціях.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сформувані у здобувачів вищої освіти теоретичні знання та практичні навички з проведення моніторингу забур'яненості та вибору оптимальних методів контролю сеgetальної рослинності в агрофітоценозах.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття про сеgetальну рослинність. Біологічні групи бур'янів.

Тема 2. Система моніторингу сеgetальної рослинності: від візуального обліку до дистанційного зондування.

Тема 3. Економічні пороги шкідливості (ЕПШ) для основних польових культур.

Тема 4. Агротехнічні та біологічні методи контролювання бур'янів.

Тема 5. Хімічний метод: класифікація гербіцидів та механізми дії.

Тема 6. Специфіка контролю паразитичних бур'янів (вовчок соняшниковий). Резистентність бур'янів та антирезистентні стратегії.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

Словесні методи (лекція, розповідь-пояснення), наочні методи (ілюстрування), практичні методи (практичні роботи), методи самостійної роботи вдома (завдання самостійної роботи), методи формування пізнавальних інтересів (метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти), комп'ютерні, мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій), методи усного контролю (опитування).

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Наведені у Додатку до силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо термінів виконання та перескладання

Усі навчальні завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін відповідно розкладу. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директора інституту; практичні завдання, завдання зі самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%).

Порядок повторного проходження контрольних заходів в Університеті регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу в ПДАУ» (<https://bitly.ws/SUfG>) та «Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в ПДАУ» (<https://bitly.ws/TuYe>). Відповідно до локальної нормативної бази повторне складання підсумкового контролю допускається не більше двох разів із кожної навчальної дисципліни: один раз викладачу, другий – комісії, котра формується директором інституту, за участю кафедри, відповідальної за реалізацію ОК. Оцінка, яка отримана в результаті другого повторного складання заліку є остаточною. Складання заліку для підвищення позитивної оцінки з навчальної дисципліни здійснюється тільки один раз на підставі заяви студента.

<p><i>- щодо академічної доброчесності</i></p>	<p>Здобувачі вищої освіти мають дотримуватися вимог нормативно-правових актів стосовно академічної доброчесності, що наведені на сторінці «Академічна доброчесність» сайту ПДАУ (https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist).</p> <p>Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання завдань поточного та семестрового контролю, результатів навчання; посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. У разі виявлення академічної недоброчесності здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і має повторно виконати його.</p>
<p><i>- щодо відвідування занять</i></p>	<p>Не дозволяються пропуски занять із неповажних причин. Здобувачі освіти мають брати активну участь під час проведення занять, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до семестрового контролю. В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині тощо) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності, при цьому здобувач має звітувати через електронну пошту, або через систему дистанційного навчання lms moodle про стан виконання завдань.</p>
<p><i>- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти</i></p>	<p>Здобувачі мають право на зарахування результатів інформальної \ неформальної освіти за освітнім компонентом або його частиною, що регламентовано «Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти ПДАУ» (https://bitly.ws/SUg9).</p> <p>Із метою визнання та перезарахування результатів навчання, здобувач вищої освіти звертається до викладача, який відповідає за реалізацію освітнього компонента, із відповідними документами, що підтверджують результати навчання, про отримання яких заявив здобувач (сертифікати, свідоцтва, довідки тощо).</p>
<p><i>- щодо оскарження результатів оцінювання</i></p>	<p>Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі, силабусі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. У цій ситуації, за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, директором інституту створюється комісія в складі трьох осіб для проведення підсумкового контролю. У разі незгоди здобувача із оцінкою, не пізніше ніж на наступний робочий день після оголошення результатів, він має право подати апеляційну заяву на ім'я ректора. Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про оцінювання</p>

результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті. Нормативно-правові акти стосовно оскарження результатів навчання наведені на сторінці «Положення про освітню діяльність» сайту ПДАУ (<https://www.pdau.edu.ua/content/polozhennya-pro-osvitnyu-diyalnist>).

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Бур'яни та боротьба з ними. Навчальний посібник з гербології. За ред. В.О. Єщенка. Вінниця: ФОП Рогальська О.І., 2019. 25 с.
2. Єщенко В.О., Копитко П.Г., Карнаух О.Б., Накльока Ю.І., Усик С.В., Коваль Г.В., Борисенко В.В. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Основи гербології» студентами освітнього ступеня «Бакалавр» денної і заочної форм навчання за спеціальності 201 Агрономія. Умань, 2021. 45 с.
3. Зуза В.С. Гербологія. Харків: Стиль-Издат, 2022. 468 с.
4. Іващенко О.О., Іващенко О.О. Загальна гербологія : НААН, Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків, Інститут захисту рослин НААН. Київ : Фенікс, 2019. 752 с.
5. Косолап М.П., Іванюк М.Ф., Примак І.Д., Анісімова А.А., Бабенко А.І. Практикум з гербології. *Навчальний посібник, 2-ге видання, доповнене і перероблене*. Київ: НУБіП України, 2019. 930 с.
6. Рудік О.Л., Лавриненко С.О., Лавриненко Н.М. Регулювання присутності бур'янів у сучасних агрофітоценозах. К.: Олді+. 2020. 150 с.

Допоміжні

1. Веселовський І.В., Манько Ю.П., Козубський О.В. Довідник по бур'янах. К.: Арістей, 2003. 208 с.
2. Кирильчук К.С., Тихонова О.М. Гербологія: методичні рекомендації щодо проведення практичних занять для студентів факультету агротехнологій та природокористування. Суми: СНАУ, 2014. 84 с.
3. Косолап М.П. Гербологія: навч. посібник. К.: Арістей, 2004. 362 с.
4. Косолап М.П. Методичні вказівки для проведення лабораторно-практичних занять з гербології. К.: НАУ, 2004. 104 с.
5. Манько Ю.П. Бур'яни та заходи боротьби з ними. К.: Учбово-методичний центр Мінагропрому України, 2001. 240 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України – dir@dnsgb.kiev.ua
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – nlu@csl.freenet.kiev.ua
3. Prometheus – український MOOC, що дає змогу безкоштовно створювати онлайн-курси за умови якісного та відповідного до цінностей ресурсу контенту. <https://prometheus.org.ua/>
4. AgriAcademy – унікальна освітня платформа української агробізнес-спільноти пропонує актуальні агрознання на безоплатних онлайн-курсах від кращих викладачів світу та України. <https://agriacademy.org/courses-catalog/>

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри рослинництва протокол від Затверджено на засіданні кафедри рослинництва протокол від 12.01.2026 р. № 13.

Додаток до си­ла­бу­су

Схе­ма на­ра­ху­ван­ня ба­лів з на­в­чаль­ної дис­ци­п­лі­ни

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	опитування	виконання практичних робіт та їх захист	виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Поняття про се­ге­таль­ну рос­лин­ність. Біологічні групи бур'янів.	4	-	6	10
Тема 2. Система моніторингу се­ге­таль­ної рос­лин­ності: від візуального обліку до дистанційного зондування.	4	-	6	10
Тема 3. Економічні пороги шкідливості (ЕПШ) для основних польових культур.	4	8	6	18
Тема 4. Агротехнічні та біологічні методи контролювання бур'янів.	4	12	6	22
Тема 5. Хімічний метод: класифікація гербіцидів та механізми дії.	4	20	6	30
Тема 6. Специфіка контролю паразитичних бур'янів (вовчок со­няш­ни­ковий). Резистентність бур'янів та антирезистентні стратегії.	4	-	6	10
Разом	24	40	36	100

Шкала та критерії оцінювання
виконання завдань практичних робіт та їх захист

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	Виконані завдання практичної роботи демонструють високий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: здобувач демонструє системні фахові знання про біологічні особливості бур'янів їх класифікації та шкодочинності у посівах сільськогосподарських культур; виявляє високий рівень розуміння та знання методів обліку се­ге­таль­ної рос­лин­ності, а також аналізу структури се­ге­таль­ної рос­лин­ності; на високому рівні аналізує видовий та кількісний склад бур'янів для визначення типу забур'яненості і обґрунтування заходів контролю (агротехнічні, механічні, хімічні, біологічні); чітко виконує всі етапи практичної роботи та демонструє високий рівень самостійності; вміє обґрунтувати вибір методів і технологій, проводить детальний аналіз отриманих результатів; здатний інтегрувати отримані дані з теоретичними знаннями, роблячи обґрунтовані висновки.
3	Виконані завдання практичної роботи демонструють достатній рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання передбачає: фахові знання про біологічні особливості бур'янів їх класифікації та шкодочинності у посівах сільськогосподарських культур; виявляє достатній рівень розуміння та інтерпретації знань методів обліку се­ге­таль­ної рос­лин­ності, а також аналізу структури се­ге­таль­ної рос­лин­ності; на достатньому рівні аналізує видовий та кількісний склад бур'янів для визначення типу забур'яненості і обґрунтування заходів контролю (агротехнічні, механічні, хімічні, біологічні); виконує більшість етапів практичної роботи, але може допускати незначні помилки; має загальне розуміння методів, проте не завжди може їх пояснити; вміє проводити базовий аналіз, але висновки можуть бути недостатньо обґрунтованими.
2-1	Виконані завдання практичної роботи демонструють середній рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: має основи теоретичних знань про біологічні особливості бур'янів їх класифікації та шкодочинності у посівах

	сільськогосподарських культур; виявляє середній рівень розуміння та інтерпретації знань методів обліку сеgetальної рослинності, а також аналізу структури сеgetальної рослинності; на середньому рівні аналізує видовий та кількісний склад бур'янів для визначення типу забур'яненості і обґрунтування заходів контролю (агротехнічні, механічні, хімічні, біологічні); виконує лише частину практичних завдань або допускає суттєві помилки в процесі роботи; відзначається поверхневе розуміння матеріалу і методів; висновки за результатами роботи є неповними або недостовірними.
0	Низький рівень досягнення результатів навчання: здобувач вищої освіти має початкові уявлення про предмет вивчення, що забезпечує лише фрагментарне досягнення результатів навчання; не виконує практичну роботу або не дотримується інструкцій; відсутнє розуміння матеріалу та методів; висновки відсутні або не мають жодного змісту.

**Шкала та критерії оцінювання
виконання завдань самостійної роботи**

Кількість балів	Критерії оцінювання
6-5	високий рівень виконання завдання самостійної роботи: детально проаналізовані всі аспекти теми демонструють системні знання про біологічні особливості бур'янів їх класифікації та шкодочинності у посівах сільськогосподарських культур; виявляє оригінальність підходу та ідей інтегруючи знання методів обліку сеgetальної рослинності, а також аналізу структури сеgetальної рослинності; логічна структура роботи, чіткий аналіз та творчий підхід до розробки системи контролю сеgetальної рослинності.
4-3	достатньо розкриті основні аспекти теми стосовно біологічних особливостей бур'янів їх класифікації та шкодочинності у посівах сільськогосподарських культур; інтегрує знання щодо методів обліку сеgetальної рослинності, а також аналізу структури сеgetальної рослинності; хороша структура роботи, але з незначними недоліками при формулюванні висновків, які розкривають перспективи використання агрономічних заходів, які допомагають зменшити шкодочинність сеgetальної рослинності і посівах.
2	часткове розкриття теми, присутні значні прогалини стосовно біологічних особливостей бур'янів їх класифікації та шкодочинності у посівах сільськогосподарських культур; частково інтегрує знання щодо методів обліку сеgetальної рослинності, а також аналізу структури сеgetальної рослинності; структура роботи незрозуміла, недосить чітко аналізує результати наукових досліджень та практичний досвід для обґрунтування необхідності впровадження системи заходів контролювання сеgetальної рослинності і посівах.
1	поверхневе висвітлення теми, майже без аналізу; хаотична структура роботи; значні прогалини у знаннях щодо біологічні особливості бур'янів їх класифікації та шкодочинності у посівах сільськогосподарських культур; відсутність або недостатнє використання джерел інформації.
0	завдання не виконано, відсутні відповіді, розв'язки отриманих завдань, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів

Шкала та критерії та оцінювання опитування

Кількість балів	Опис критерію оцінювання
4	відповідь містить глибоке усвідомлення основних концепцій і принципів про сучасні технології моніторингу, прогнозування і управління в умовах невизначеності та поняття про біологічних особливостей бур'янів їх класифікації та шкодочинності у посівах сільськогосподарських культур; здатність аналізувати та інтегрувати знання щодо методів обліку сеgetальної рослинності, а також аналізу структури сеgetальної рослинності; під час відповіді активна участь в обговореннях, надання конструктивних коментарів стосовно вибору стратегії контролювання забур'яненості посівів; відповідь повно розкриває створення та реалізацію освітнього контенту, чітке формулювання

	думок та аргументів щодо оптимізації агрономічних заходів, які забезпечать належний фітосанітарний стан посівів.
3	відповідь розкриває основні знання концепцій і принципів про сучасні технології моніторингу, прогнозування і управління в умовах невизначеності та поняття про біологічних особливостей бур'янів їх класифікації та шкодочинності у посівах сільськогосподарських культур; вміння висловлювати свої думки, але з деякими неясностями під час обґрунтування доцільності використання щодо методів обліку сегетальної рослинності, а також аналізу структури сегетальної рослинності; бере участь в обговореннях, проте з недостатньою активністю оцінює перспективи вибору стратегії контролювання забур'яненості посівів; відповідь частково розкриває створення та реалізацію контенту, прийнятна аргументація своїх позицій на професійні ситуації.
2	відповідь розкриває базові знання з теми, але з істотними прогалинам стосовно сучасних технологій моніторингу, прогнозування і управління в умовах невизначеності та поняття про біологічних особливостей бур'янів їх класифікації та шкодочинності у посівах сільськогосподарських культур; під час відповіді виявляється вміння висловлювати думки, але з частими помилками стосовно обґрунтування доцільності використання щодо методів обліку сегетальної рослинності, а також аналізу структури сегетальної рослинності; обмежена участь в обговореннях та з недостатньою активністю оцінює перспективи вибору стратегії контролювання забур'яненості посівів; відповідь майже не розкриває створення та реалізацію контенту, аргументація своїх позицій на професійні ситуації часто відсутня або неясна
1	поверхневе знання теми, часткове розуміння концепцій; труднощі у формулюванні думок; мінімальна участь в обговореннях; слабка аргументація, що свідчить про нерозуміння матеріалу, що забезпечує лише фрагментарне досягнення результатів навчання.
0	відсутність відповідей на запитання опитування не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.